

Comunitat Autònoma / Departament / Estat	CATALUNYA
Municipi	SOLSONA
Edifici	Catedral de la Mare de Déu de l'Assumpció i Sant Agustí
Direcció	
Coordenades	41.9943219 1.5194535
Protecció	<p>Bé Cultural d'Interès Nacional 205-MH-ZA Identificador: RI-51-0000691 Registre: (R.I.) REGISTRE BIC IMMOBLES: Codi definitiu Categoria: 51 Monument Nom: Església Colegiata de Santa Maria Comunitat Autònoma: C.A. Catalunya Província: Lérida / Lleida Municipi: Solsona Data de Declaració: 03-06-1931 Butlletí de la Declaració: 04-06-1931 Tramitació: INCLÒS/DECLARAT Font: Ministerio de Cultura (2005)</p>

Poc ens diu SARTHOU d'aquesta Santa Església Catedral. Sols que

de 1163 es la tercera consagració y que de esta época quedan aún los tres ábsides románicos, el campanario y unos fragmentos de su portada.

MUÑOZ i LLORET aporta poc més, sense esmentar, com és habitual, les campanes:

Entre l'església i el claustre s'alça la torre del campanar, amb uns finestrals romànics amb arquivoltes i capitells esculpits, la majoria d'ells tapiats. Entre el 1579 i el 1667 fou sobrealçat i rematat amb un nou acabament.

Altitud: 664 metres.

Església gòtica que conserva restes del temple romànic del 1163; aquestes restes són el campanar i tres absis semicirculars; els dos laterals estan decorats amb arcs cecs sobre permòdols; el central té la cornisa sobre mènsules i una finestreta central decorada amb columnetes; per l'interior està decorat amb arcs i columnetes; avui hi ha ubicada una capella; els altres dos serveixen de sagristia. A l'interior de l'antic temple romànic es va construir l'actual temple gòtic, lleugerament escorat respecte de l'anterior cap a l'esquerra, tot conservant els absis romànics, la part principal del campanar, alguns murs i part dels murs exteriors del claustre on es veuen extraordinàries finestres romàniques estil lleidatà.

Consta d'una sola nau gòtica capçada per un absis poligonal de set costats que sobresurt per damunt dels primitius romànics; fou iniciada entre el 1265 i el 1287 i està coberta amb una volta de creueria de cinc trams més un amb el terra a més alçada i amb grades per salvar el desnivell fins a l'entrada principal a ponent; el presbiteri s'acabà el 1623; es pot considerar com una mena de transsepte el tram proper al presbiteri ja que les capelles laterals barroques aprofundeixen per cada costat.

El temple es pogué donar per finalitzat el 1769 amb una façana barroca al mur de ponent; hi té un portal en arc rebaixat flanquejat per columnes exemptes sobre pedestals, un frontó circular partit amb una fornícula amb imatge intercalada; un medalló al capdamunt amb una motllura doble que fa de cornisa amb un frontó i pinacle al centre i altres als extrems.

L'entrada habitual es troba en un cos que sobresurt del mur lateral de tramuntana i que dona al segon tram de la nau; la seva portalada neoclàssica del 1780 té un portal en arc de mig punt amb el marc acanalat a l'intradós i flanquejat per dobles pilastres jòniques, un entaulament i una segona zona superior amb un alt relleu figuratiu al centre amb les figures de tres àngels que eleven el cos de Maria Assumpta i un bordó amb una creu en relleu al cim i pilastres poligonals a les cantoneres. El mur gòtic que forma la façana lateral està bastit a base de carreus petits, ben escairats i alineats; té una cornisa al llarg del mur amb frisos en ziga-zaga; a mitja alçada, una motllura o petit ràfec descansa sobre mènsules.

Té un claustre neoclàssic.

Dimensions: 58'20 x 13'71 x 19'53 metres respectivament de llargada, amplada i alçada.

Arquitecte: el mestre d'obres de Barcelona Claudi Casals II (segle XVII).

Guarda una escultura romànica en pedra del país anomenada la Mare de Déu del Claustre d'una alçada de 1'05 m; la Mare es troba en posició asseguda amb el Nen sobre el genoll esquerre; ha estat atribuïda a l'artista d'origen occità Gilabert del segle XIII o de poc temps abans. Té pintures de Josep Obiols, mosaics de Jaume Padrís i escultures de F. Juventeny, tot a la capella de la Mare de Déu del Claustre i un retaule barroc (1754) a la capella de la Mercè. Té orgue.

Campanar de planta rectangular (8'45 x 7'60 m) coronat per una cornisa motllurada i una coberta baixa de quatre vessants amb una estructura metàl·lica al damunt d'on pengen dues campanetes; aquesta estructura no ha estat comptada a l'hora de fer el càlcul de l'alçada. Els

Descripció

Campanes	<p>El campanar compta amb dos conjunts de campanes dedicats, com és habitual, als tocs del rellotge i als litúrgics. De les onze campanes existents, sols quatre són posteriors a 1939, encara que dues petites (les Catrinoies) procedeixen del despoblat de Terrassola, i les dues interiors del rellotge d'escasses dimensions són anepígrafes, i no tenen elements per identificar la seva antigüitat.</p> <p>De les tres campanes exteriors del rellotge la menor dels quarts té epigrafia gòtica, encara mal estudiada, mentre que les altres dues (major de quarts i de les hores) són del segle XIX. Les dues Catrinoies són de gran interès: una del XVII i altra del XVIII, de bastant bona factura.</p> <p>Les quatre campanes noves tenen escassos elements de vàlua patrimonial. Així, les dues majors, excessivament grans, tenen la forma i la sonoritat anomenada "romana" característica de terres castellanques o basques i totalment aliena a la cultura tradicional catalana. Les seves inscripcions serien totalment estàndard si no tinguessin una especial dedicació a la Catedral, al bisbe i a l'alcalde de Solsona. No tenen jou, sinó una lleugera estructura metàl·lica que utilitza part del pes de les campanes com a contrapès.</p> <p>Les dues altres campanes, de l'any següent, 1941, tenen una forma i sonoritat més habitual en terres catalanes, així com uns jous de pedra i fusta, probablement antics, i del major interès. Sembla evident que l'elecció de forma, empresa, sonoritat i instal·lació diferent, estarien relacionades en una escassa valoració de les dues campanes majors.</p> <p>Sols les quatre menors de les sis campanes litúrgiques es poden brandar i dur a seure a la manera tradicional, mentre que les majors estan fixes per repicar exclusivament. Cap de les sis té mecanismes electromecànics per al seu toc automàtic, per auxiliar els tocs manuals del campaner i dels seus ajudants.</p>
Fotos	256
Tocs actuals de campanes	Es realitzen els tocs tradicionals, amb les limitacions de l'avançada edat del campaner i les possibilitats del grup d'ajudants.
Conservació, manteniment	<p>Les campanes, probablement, no foren modificades durant la restauració arquitectònica. Les campanes del rellotge es troben ubicades, aproximadament, de la mateixa manera, tot i substituint la teulada per una terrassa. Les campanetes interiors del rellotge han patit una profunda remodelació, amb resultats molt negatius tant des del punt de vista patrimonial (pèrdua d'instal·lacions antigues) com acústic (substitució dels malls històrics per altres més petits, elèctrics; substitució de la biga de fusta per una altra de ferro, que augmenta els harmònics alts de les campanes agudes, resultant encara més metàl·liques).</p> <p>Els espais interns del campanar han sigut profundament modificats, dotant el conjunt d'una escala metàl·lica de caragol que permet accedir amb certa comoditat fins a la sala de campanes. D'ahí en avant una escala retràtil permet accedir fins al sostre on una portella permet arribar a les campanes del rellotge, entre les quals es troba la més antiga del conjunt. Diverses actuacions arquitectòniques, d'innegable impacte estètic, tenen repercussió negativa en la sonoritat del conjunt: la substitució de les baranes de pedra per altres transparents de ferro; el canvi de la coberta a dos aigües per una plana de fusta així com la ubicació d'una mena de canal perifèric transparent, que permet veure en cada planta, la de baix.</p> <p>L'antic fumeral ha desaparegut i probablement el seu lloc està ocupat pel conjunt de cordes que permeten interpretar al campaner, encara actiu malgrat la seva edat, els senyals quotidians.</p> <p>El rellotge mecànic, substituït per un ordinador, ha sigut ubicat en una estructura metàl·lica, oberta al vent, que no el conserva ni permet contemplar-lo de prop.</p>

Propostes

Proposem diverses línies d'actuació, per completar la restauració del campanar, com instrument musical i edifici visitable.

Respecte a l'edifici caldria actuar sobre la seguretat i sobre l'acústica, amb totes les limitacions ja esmentades. Caldrà, en la sala intermèdia, cobrir totes les finestres amb xàrcies d'acer inoxidable, com les existents a la Catedral de Tarragona, per evitar tant l'entrada d'ocells com la possible caiguda d'objectes o de persones per les finestres (ara escassament protegides amb unes baranes molt estètiques).

Igualment, tot i admetent com irreversible l'actuació en el sòl de la sala de campanes (que caldria cobrir amb fusta per baix de la reixa existent), cal al menys cobrir les baranes metàl·liques, tant de les Tèrcies com de les Catrinoies també amb fusta, per la part interior, per recrear l'espai acústic perdut. Caldria igualment cobrir la finestra baixa (ara ocupada per una tauleta) de manera a ampliar l'esmentada caixa de ressonància.

Una tercera actuació, relacionada amb el rellotge, suposa ubicar-lo de manera que estigui protegit, i que sigui accessible als visitants. La proposta actual (eivar-lo uns tres metres per fer-lo funcionar uns minuts) no té apenes sentit, ja que la corda de remuntatge és apenes accessible, i sobre tot queda totalment descobert, i en un estat avançat de degradació. No som partidaris de desplaçar el rellotge del campanar, tot i que degut a l'apertura de les finestres de la sala, podria ser recomanable ubicar-lo, en un aparador de vidre, en la planta baixa.

Naturalment ha de desaparèixer la inacceptable gàbia ubicada baix de l'esmentat mecanisme. Respecte a les campanes, cal conservar les quatre petites (Catrinoies i Tèrcies) tot i que seria recomanable ampliar els braços de fusta de les menors, de manera que els eixos no fossin tan llargs, amb un cert perill de trencament a mig termini.

Les dues campanes majors han de ser refoses, sens dubte, i canviades per dues harmonitzades amb les altres, i de menor diàmetre (encara que el pes serà paregut, ja que aquestes campanes actuals són molt fines, i per tant no pesen tant com semblen). Les noves campanes han de ser dotades de jous de fusta i pedra inspirats en les Tèrcies. Probablement l'accés a la sala, ubicat massa prop de la Grossa, causarà molèsties per al toc manual, que haurà d'adaptar-s'hi. Vista la decoració de les campanes i la seva epigrafia, sembla suficient la documentació, conservant únicament el motle de la Mare de Déu del Claustre, per ornamentar les futures campanes.

Respecte a les campanes petites del rellotge, la desaparició dels malls històrics i la substitució de la biga de fusta original, suposen una modificació inacceptable, sobre tot des del punt de vista acústic. Sembla imprescindible la substitució de la biga de ferro per un altra de fusta, i en allò que sigui possible, la reposició dels malls històrics encara que el mecanisme vagi connectat a un motor o electromall.

Les campanes grans del rellotge i la seva estructura, no han pogut ésser documentades en la visita de 2004 i per tant cal ajornar la valoració de les actuacions a una inspecció pendent. L'existència de campaner, en el moment present, i d'un grup d'ajudants per a les festes, no assegura, però, el futur dels tocs tradicionals. Caldria pensar, molt acuradament, la instal·lació d'una sèrie de mecanismes auxiliars, per permetre els tocs diaris, com passa a diverses Catedrals com la de València, que reproduïxen els tocs tradicionals de cada dia i no impedeixen els manuals. En qualsevol cas seria inacceptable que els nous motors no respectessin la manera de tocar les campanes de Solsona en particular i de Catalunya en general, amb la introducció de tocs aliens a la cultura catalana. Semblaria recomanable, al menys, una sèrie de mecanismes per tirar del batall de la Major, i de sengles motors d'impulsos per brandar la Catrinoia Xica i la Tèrcia Gran.

La mecanització de tot el conjunt hauria de tenir alguna limitació (com ara evitar que les dues campanes majors poguessin ser brandades de manera mecànica) associada a l'existència del grup estable de campaners, que tocaria totes les campanes, a la manera catalana, per a les festes majors.

Autors de la documentació	RIBES, Berta
Data	2025

Campanes actuals

Localització	Campana	Fonedor	Any fosa	Diàmetre (en cm)	Pes
sala de campanes	Sant Pau; la Catrinoia xica (1)	PINTOR, PERE MARIA (SOLSONA)	1733	53	86
sala de campanes	Sant Pere i Sant Pau; la Catrinoia grossa (2)		1660	57	107
sala de campanes	Sant Pere Claver; a Tèrcia petita (3)	ROSES SOLER, JUAN BAUTISTA	1941	93	466
sala de campanes	Sant Ramon Nonat; a Tèrcia gran (4)	ROSES SOLER, JUAN BAUTISTA	1941	114	858
sala de campanes	La Mangranera (5)	ERICE, VIDAL	1940	151	1305
sala de campanes	La Major (6)	ERICE, VIDAL	1940	179	2174
terrassa	Campana dels quarts petita (A)		1450ca	46	56
terrassa	Campana dels quarts gran (B)	CLARIS, BONAVENTURA	1807	70	199
terrassa	Campana de les hores (C)	MESTRES, JOSEP	1820	81	308

Relotges

Relotge mecànic (1)	Existent Parat
Data de construcció	

Descripció	<p>El rellotge original, que estava en funcionament en 1989, havia sigut modificat de manera que sols comptava amb dues cordes: una per al moviment i un altra per al toc dels quarts i de les hores, de remuntatge diari i manual. Les mesures del bastidor eren 115 d'alçada, 125 de llarg i 115 d'amplària. La modificació restava interès al conjunt, i hagués sigut convenient una restauració per tornar-hi la integritat del mecanisme, tot i mantenent les seves característiques i el seu ús manal. Tenia també dues campanetes que repetien el toc horari en la catedral.</p> <p>En 2004 ha sigut ubicat en una estructura metàl·lica, inaccessible, sense cap protecció, deixant-li a penes tres metres de corda dels tambors, sense cap sortida a campanes del rellotge o esferes. És probablement el punt més feble de la restauració, ja que el rellotge de forja, d'excel·lent factura, no sols no funciona sinó que es troba exposat a una ràpida degradació. Tindria més sentit una protecció, a l'estil de la Catedral de Tarragona, guardant el rellotge en un aparador de vidre, ubicat en un costat de la sala.</p>
-------------------	--

Información completa: [Catedral de la Mare de Déu de l'Assumpció i Sant Agustí - SOLSONA \(CATALUNYA\)](#)

PDF (13-06-2026)